

ג. אם כבר גדלה השיבולת שליש גידולה קודם שנעקרה, יש צד בגמרא (מנחות סט) שאפילו אם תישתל לאחר העומר – העומר מתירה, שהולכים אחר העיקר. ולפי זה יש להעמיד סוגיתנו בשיבולת שלא גדלה שליש (חזו"א שביעית ח, יז).

דף נו

קה. א. אלו דברים נהגו אנשי ירחו, וכיצד הגיבו החכמים?
ב. אלו דברים עשה חזקיהו המלך והודו לו, ואלו דברים עשה ולא הודו לו?

א. אנשי יריחו היו מרכיבים דקלים בערב פסח כל היום (בסברם שאיננה מלאכה חשובה או שהוא דבר האבד. מפרשים);

והיו כורכים את שמע [נחלקו בפירושו]; רבי מאיר ורב יהודה: לא הפסיקו בין התיבות (בין 'אחד' ל'ואהבת' רש"י. ובאג"מ פירש – דלא כמהרש"א – בין 'אחד' ל'ברוך שם'); בין ישראל לשם. תוס'. רבא: היו אומרים 'היום על לבבך' – שמשמע היום על לבבך ולא מחר. רבי יהודה: לא היו אומרים 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'.

א. רבנו יונה פירש 'כורכים את שמע' – שלא היו קוראים אותה בנחת עם הטעמים כמו שאנו נוהגים היום, שעיקר מצות קריאת שמע היא לקרותה עם טעמיה (תר"י ברכות ח: בדפי הר"ף, והובא בטש"ע סא, כד. וע"ש בבי"ב וברמ"א שאעפ"י שלא נהגו לקרוא בטעמיה, המדקדקים מחמירים בדבר אם אין הפסד כוונה על ידי כך).

ב. יש גורסים: 'שהיו אומרים ברוך שם...'. כלומר בקול רם כשאר הקריאה. ואסרו חכמים לעשות כן מלבד במקום חשש תרעומת המינים, ובירחו לא היה קיים חשש זה (עפ"י רש"י).

והיו קוצרים לפני העומר.

לדברי רבי מאיר בברייתא, שלשת אלו היו נעשים ברצון חכמים, ולרבי יהודה – שלא ברצון חכמים אלא שלא מיחו בהם. מלבד קצירה קודם לעומר שהיא נעשית ברצון חכמים (בבית השלחין שבעמקים, שאין העומר בא משם), ואינה נמנית לדעתו בתוך ששת הדברים שעשו אנשי יריחו. והיו גודשים מן החדש קודם לעומר – שלא ברצון חכמים (שמא יבוא לאכול, ואין כאן הפסד רש"י), ולא מיחו בידם (הן לר"מ הן לר"י).

ועוד שלשה דברים אחרים עשו; היו נוהגים התר בגמזיות (= גידולי ענפים) חרוב ושקמה של הקדש, באמרם אבותינו לא הקדישו אלא את העיקר לצורך קורות אבל הענפים הגדלים לאחר מכן מותרים, וכמי שאומר אין מעילה בגידולים. וחכמים אומרים: אמנם אין מעילה אבל איסור יש. ולכך היה מעשה זה שלא ברצון חכמים (לרבי מאיר), ולרבי יהודה (וכן סתמה משנתנו) אף מיחו בהם.

איסור הנאה מגידולי הקדש, למאן דאמר אין מעילה בגידולין – מדרבנן (עפ"י שיטמ"ק ב"מ נד:).

ע' פרטים נוספים במעילה יג.

להלכה יש אומרים שמועלים בגידולים (עפ"י רמב"ם מעילה ה, ו; מאירי). וי"א שאין מועלים (עפ"י

רבנו יונה ב"ב עט. מאירי בשם גדולי הדורות).

והיו פורצים בגנותיהן ופרדסיהן בשני בצורת ובכך מאכילים את העניים פירות הנושרים, בשבת ובימים טובים – שלא ברצון חכמים (לרבי מאיר). ולרבי יהודה (ולסתם מתניתין) אף מיחו בהם.

לדברי עולא בשם ריש לקיש, המחלוקת היתה בתמרים שנשרו למכבודות, האם גוזרים שמא יעלה ויתלוש,

אבל הנושרים לבין כיפין – מותרים, שהמוכן לעורבים הוא מוכן לאדם. ורבין בשם ריש לקיש מסר: מחלוקת בשל בין הכיפין, האם מוכן לעורבים הוא מוכן לאדם, אבל בשל מכבדות – לדעת הכל אסורים. רש"י מפרש בפירות הנושרים בשבת עצמה. והתוס' חולקים וסוברים שזה אסור לדעת הכל, ומחלוקת בנתלשו מערב שבת למכבדות או לבין הכיפין, ובמשך השבת נפלו מן האילן.

והיו נותנים פאה לירק (כסתם מתניתין וכרבי יהודה. אבל רבי מאיר לא מנה זאת) – ומיחו בידם מפני שפטרו בכך את הירק מן המעשר שלא כדין, שהרי אין פאה לירק [שאינו חיוב פאה אלא לדבר שמוכנס לקיום. ואנשי יריחו סברו שראשי לפתות בכלל 'מכניסו לקיום', כי מקיימים אותם על ידי האימהות. ואילו חכמים אומרים מכניסו לקיום על ידי דבר אחר לא שמיה קיום ופטור מפאה. אבל אימהות הלפת, לדעת הכל יש בהן פאה. ולרבי יוסי אף לקפלוט. ולרבי שמעון, כרוב ולא קפלוט].

א. יש מי שכתב להלכה שמכניסו לקיום על ידי דבר אחר חייב בפאה (פאת השלחן ה, יד עפ"י בה"ג.

ודחק בפירוש הסוגיא). והחזון-איש (שביעית סו"י ז, אות א) דחה דעה זו.

ב. היה סבור שיש פאה לירק, ועזבה לעניים – לא נפטור הירק ממעשר, שהפקר לעניים לבדם אינו הפקר. או גם אפילו לבית שמאי שהוא הפקר, כאן אינו הפקר משום שהוא בטעות, שלא הפקיר אלא מפני שסבר שחייב בפאה (עפ"י תוס').

ב. ששה דברים עשה חזקיה המלך; על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו –

שלשה שהודו לו: גירר עצמות אביו על מטה של חבלים; כיתת נחש הנחשת (לפי שהיו טועים אחריו); גנז ספר רפואות (רש"י: לפי שלא היה לבם נכנע על חולים אלא מתרפאים מיד. רמב"ם: מפני שהיו כתובים שם מיני רפואות שאינן ראיות).

על שלשה לא הודו לו: קיצץ דלתות של היכל ושיגרן למלך אשור; סתם מי גיחון העליון; עיבר ניסן בניסן (- שעיבר ביום שלשים לחדש אדר, יום הראוי להיות ניסן. עפ"י סנהדרין יב).

דף נז

קו. כיצד מתחלקים עורות הזבחים לכהנים?

עורות זבחי קדשים קדשים זיכתה תורה לכהן. בראשונה היו מניחים אותם בלשכת בית הפרוה [שם היו מולחים אותם. משנה מדות ה, ג; רמב"ם בית הבחירה ה, יז], ולערב היו מחלקים אותם לאנשי בית אב של אותו היום. והיו בעלי זרועות נוטלים אותם בזרוע – התקינו שיהיו מחלקים אותם מערב שבת לערב שבת, באים כל אנשי משמר ונוטלים ביחד. ועדיין היו גדולי כהונה נוטלים אותם בזרוע – עמדו בעלים (רש"י: כל כהני משמרות יחד. מהרש"א: בעלי הקרבן. וע' דובב מישרים ח"ג צז) והקדישום לשמים. אמרו, לא היו ימים מועטים עד שחיפו את ההיכל כולו (כולל האולם. עפ"י חסדי דוד בתוספתא מנחות יג) בטבלאות של זהב שהן אמה על אמה כעובי דינר זהב (שהעשירו מן העורות), ולרגל היו מקפלים (= מקלפים, מסירים) אותם ומניחים אותם על גב מעלה בהר הבית כדי שיהו עולי רגלים רואים שמלאכתם נאה ואין בה דלם (= דופי). הרמב"ם (מעשה הקרבנות ה, כ) נקט להלכה שמחלקים אותם אנשי משמר ביניהם מערב שבת לערב שבת.